

REALIZAREA PRACTICĂ A PRINCIPIULUI RECUNOAȘTERII ȘI EXECUTĂRII DREPTURILOR CĂȘTIGATE ÎNTR-UN STAT STRĂIN

Victoria ROȘCA, Facultatea de Drept

The significance and applicable value of this work allows on the results of three-dimensional investigation of national and foreign legislation, doctrine, judicial practice. There are formulated proposals and recommendations of amending the civil procedural legislation of the Republic of Moldova to the conditions and standards that would ensure the creation of legal mechanisms necessary for the realization of their goals and confirm them not only legal, but also real.

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de protecție atât în țară, cât și în străinătate” – consfințește Constituția Republicii Moldova, normă ce asigură pârghii juridice întru realizarea practică a principiului recunoașterii și executării drepturilor câștigate într-un stat străin.

Referitor la definirea hotărârii judecătorești străine, în scopul prevenirii oricăror interpretări eronate și limitative, considerăm că ar fi util ***de a atribui art.467 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (în continuare, CPC RM) un alt conținut***, care ar îmbina prezența obligatorie a trei elemente de bază. Astfel, hotărâre judecătorească străină trebuie considerat *actul de materie civilă, familială, comercială, de muncă, emis de o instanță judecătorească sau de o autoritate competentă cu atribuții jurisdicționale, indiferent de denumirea acestuia (decret, ordin, decizie, sentință, ordonanță, încheiere etc.), care este pronunțat pe teritoriul și de un organ abilitat al unui alt stat decât Republica Moldova.*

Propunem ca, condiția reciprocității între statul al cărui instanță a pronunțat hotărârea și statul în care urmează a fi executată această hotărâre să fie percepută ca o condiție de regularitate internațională de care va depinde eficacitatea hotărârii străine în Republica Moldova. Ceea ce înseamnă ***inclusiunea în lista temeiurilor*** prevăzute la art.471 CPC al RM a **literii i)** cu următorul conținut: *între Republica Moldova și statul al cărui hotărâre se cere a fi recunoscută nu este încheiat vreun tratat internațional, precum și între aceste state recunoașterea nu are loc pe baza principiului reciprocității, în ce privește efectele hotărârilor judecătorești străine.* Astfel, în contextul legislației de astăzi, circumstanța lipsei de reciprocitate dintre Republica Moldova și statul străin a cărui hotărâre judecătorească se cere recunoscută și executată, nu poate constitui temei de refuz în recunoaștere și executare a hotărârii judecătorești străine – situație care este analizată ca carență legislativă și care necesită o rapidă modificare.

Deducem cât de important este ca o hotărâre judecătorească străină să îmbine în sine tabloul celor trei efecte. Or, în cazul în care este lipsă unul din

cele trei efecte, hotărârea străină își pierde eficacitatea în Republica Moldova, în înțelesul că nu poate fi recunoscută spre a se bucura de autoritatea lucrului judecat, nu poate fi executată și nici nu poate fi folosită ca probă spre a confirma situațiile de fapt pe care le constată. Astfel, este cert faptul potrivit căruia forța executorie nu se dobândește automat, prin simpla înfățișare a hotărârii străine în fața organului local de executare, ci se obține prin procedura exequaturului. Procedura exequaturului este unul din cele trei regimuri contemporane cunoscute de hotărârea judecătorească străină. Astfel, pe lângă procedura înregistrării hotărârii și procedurii simplificate, procedura recunoașterii hotărârii (procedura exequaturului) este proprie majorității sistemelor judiciare ale statelor contemporane, inclusiv și Republicii Moldova.

Subliniem că recunoașterea hotărârilor pronunțate într-un alt stat trebuie să fie realizată în formă automată, de drept, fără necesitatea recurgerii la vreo altă procedură sau formalitate, exceptând eventualele situații litigioase ce ar putea să apară, în care este necesară implicarea instanței de judecată. Totodată, în virtutea principiului încrederii reciproce între state, procedura urmată în vederea încuviințării executării silită a hotărârilor susceptibile de executare silită trebuie să fie eficientă și rapidă.

Este importantă precizarea că legislația procesual-civilă în vigoare nu stabilește direct condiții de respectarea cărora ar depinde recunoașterea și încuviințarea executării silită a hotărârii judecătorești străine. Astfel, doctrina a propus soluția interpretării temeiurilor de refuz ca condiții negative, excluderea cumulativă a lor acordă judecătorului dreptul de a recunoaște și încuviința executarea silită a hotărârii judecătorești străine.

În scopul definirii procedurii de executare desfășurate de executorul judecătoresc formulăm ideea că exequaturul se limitează la acordarea forței executorii în statul solicitat unei hotărâri străine care îndeplinește anumite condiții impuse de legea aceluia stat, în timp ce executarea constă în folosirea de către stat a unor mijloace de constrângere destinate realizării, în fapt, a dreptului creditorului. În procedura încuviințării executării se urmărește doar îndeplinirea condițiilor de regularitate a hotărârii invocate și a tribunalului din străinătate, iar în cadrul procedurii de executare a documentului executoriu se recurge la măsuri de constrângere, proprii doar fazei executării efective a hotărârii.

Executarea hotărârilor judecătorești este o ultimă fază a procesului civil, care contribuie la realizarea sarcinilor justiției. Prin acceptarea recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești pronunțate în alt stat are loc consolidarea conceptului de justiție, asigurarea respectării principiului legalității și dezvoltării relațiilor sale economico-internaționale. Executorul judecătoresc este actorul investit de legiuitor cu rolul de executare a unei hotărâri judecătorești, care va aplica legea în procedura de executare a unui act emis de o autoritate judecătorească fără deosebire de rasă, naționalitate,

origine etnică, limbă, religie, sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială, și asupra persoanelor juridice, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare.

În continuare, vom remarca unele imperfecțiuni ale actualului Cod de procedură civilă autohton, care pentru o justă înțelegere a materiei urmează a fi înlăturate.

Așadar, pentru început, contextul art.470 CPC al RM nu este uniform terminologic: persoana interesată se adresează cu cerere de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine, dar instanța prin încheiere decide asupra recunoașterii și încuviințării executării silite sau refuză în încuviințarea executării silite. Propunerea noastră de *lege ferenda* este ca, *privitor la hotărârile susceptibile de executare silită, să se depună cerere de recunoaștere și încuviințare a executării silite și nu cerere de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine.*

Ulterior, consultând prevederile procesual-civile autohtone în vigoare cu element de extraneitate remarcăm că acestea reglementează recunoașterea unei hotărâri judecătorești străine doar pe cale principală, ce are loc prin intentarea unei cereri de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine. Însă legiuitorul a omis să se refere și la recunoașterea pe cale incidentală. Or, aceasta are fundament existențial real și practic. Astfel, propunerea noastră de *lege ferenda* este următoarea: textul art.468 CPC al RM să fie completat cu un nou aliniat cu următorul conținut: „*Cererea de recunoaștere se rezolvă pe cale incidentală de către instanța sesizată cu un alt proces având un alt obiect, în cadrul căruia se ridică excepția de lucru judecat, întemeiată pe hotărârea străină*”.

În continuare, identificăm că în raport cu art.469 alin.(3) lit. d) CPC al RM se înregistrează *o carență legislativă*. Nu este rațional să se solicite reclamantului să anexeze la cerere un act care ar confirma executarea *anterioară* a hotărârii pe teritoriul statului respectiv, întrucât aceasta ar însemna dubla executare. Deci, corect ar fi să solicităm reclamantului să anexeze actul care va confirma executarea *parțială* a hotărârii la momentul transmiterii acesteia.

Considerăm că unul din motivele de bază, care a determinat evoluția și reglementarea juridică a instituției recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești străine în statele contemporane, printre care se enumeră și Republica Moldova, este neadmiterea judecării aceleiași cauze civile de către instanțele judecătorești a două sau mai multe state, întrucât această situație pune în pericol grav garantarea uniformă a drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei.